

"Vi fandt Ungdom, da vi flyttede i Seniorboliger": Aldring, autonomi og kollektiv historiefortælling

I boligområdet Sommerhøjen i Midtjylland bruger beboerne aktiviteter til at definere deres fællesskab og til at omdefinere, hvad det vil sige at være et ældre menneske.

Folk, der besøger Sommerhøjen, udtrykker ofte forundring over, hvor meget aktivitet der er på stedet. Da jeg i forbindelse med mit feltarbejde gik rundt i området, kunne jeg hele tiden høre fragmenter af beboernes samtaler. Denne konstante summen kondenseredes fra tid til anden til råb og latter. Samtalerne foregik over hækkene, på gangstierne og i haverne. Sommerhøjen ligger i Østjylland og er et kompleks af seniorboliger bestående af 16 små etplanshuse anbragt i en cirkelformet klynge med et centralt placeret "aktivitets-hus", hvorfor man i løbet af dagen kan høre forskellige typer musik, som akkompagnerer de daglige "tilbud" – særligt gymnastik, afspænding og dans.

Aktivitetshusets centrale beliggenhed i forhold til de omgivende huse er et håndgribeligt udtryk for den placering, som "aktivitet" har blandt de ældre beboere; aktivitet er det, samtalerne ofte centrerer sig omkring: Hvad har man fået udrettet i løbet af dagen, eller dagen forinden? Hvad har man af planer for resten af dagen, eller den følgende dag? Beboerne giver også udtryk for, i hvor høj grad de sætter pris

på fortsat at kunne bo på Sommerhøjen: "Disse forhold er ikke noget, man kan tage for givet" – fik jeg ofte at vide, når jeg interviewede beboerne. De lægger vægt på, at de, så længe de bor i eget hus, frit kan tilrettelægge deres hverdag og lave deres egen mad. De kan modtage hjælp fra kommunen, hvis de har brug for det, eller klare sig selv uden hjælp udefra, hvis de er i stand til det – hvilket de fleste af beboerne er. Udtryk som "det er vigtigt at holde sig i gang" og "man skal nyde det, så længe man kan", spillede fremtrædende roller i stort set samtlige interviews, jeg udførte

på Sommerhøjen. Beboerne minder dagligt hinanden om, at man tidsnok kan ende på lokalcenteret Egelund, der ligger lidt nede ad vejen. Men kan "snakken over ligusterhækken" forstås som andet end trivielle ordudvekslinger? Under mit feltarbejde blev det tydeligt, at de uformelle samtaler er et vigtigt værktøj for de ældre mennesker til at forme et gunstigt billede af dem selv som aktive og selvstændige.

Denne artikel handler om den rolle, kollektiv historiefortælling kan spille i forhold til aldring, aktivitet, fællesskab og individuel autonomi. Den vinkel jeg anlægger på aldring, betragter således aldring som en performativ tilblivelse, snarere end en biologisk proces. Denne tilblivelse manifesterer sig igennem "historiefortælling", som er en form for narrativ praksis. Jeg trækker altså på den fænomenologiske indsigt om, at historiefortælling er en vigtig del af menneskers aktiviteter, hvorigen-

og moralske former, der strukturerer og organiserer handling, tænkning og selvforståelse (ibid: xi). Således skal narrativer ikke afgrænses til det talte ord; på Sommerhøjen er fysiske aktiviteter del af et kraftfuldt, moralsk narrativ, hvorigen-nem de ældre mennesker fortæller en historie til hinanden om hinanden. Fortællingens form er "aktivitet". Artiklen handler om, hvordan historiefortælling, forstået i den bredeste forstand som et symbolsk system, der inkluderer eksempelvis fysiske handlinger, sprog og symboler, anvendes til at generere mening og handling i menneskers hverdag.

Fortællinger om cykling og varmtvands-gymnastik

Beboerne på Sommerhøjen mødes til morgengymnastik, kortspilsoftener, fællesspisning og gåture i de omgivende skove. Hver dag – og ofte flere gange om dagen – er der arrangeret i fælleshuset, som alle frit kan deltage i. Tom, som flyttede ind på Sommerhøjen, efter at hans hustru døde seks år forinden, forklarede: "Vi lever jo i et slags skæbne-

fællesskab her på stedet. Vi ser hinanden hver dag. Og vi ser, at de andre dyrker sport og går til aktiviteter, og så snakker vi om dét. Nu skete der så det, at to af de rigtig gamle begyndte at cykle helt ud gennem Frijsenborgskovene. Så tænker jeg i mit stille sind: "Jamen, de er jo ældre end mig! Når de kan, ja, så kan jeg sgu også!" De to cykel-entusiaster havde indgået et væddemål om, at de ville gennemføre en særlig cykelrute, inden sommeren var slut. Flere af de øvrige mænd snakkede om, at det også var et projekt, de ville prøve kræfter med.

"Så tænker jeg i mit stille sind: "Jamen, de er jo ældre end mig! Når de kan, ja, så kan jeg sgu også!""

nem vi skaber vores livsverden (Jackson 1996: 39). Særligt knytter min forståelse af historiefortællingen sig til den, der er blevet udviklet af den amerikanske antropolog Cheryl Mattingly. Hendes arbejde udfolder sig omkring forsøget på at afdække, på hvilke måder der i vores daglige liv findes plots, der minder om dem, man finder i historiefortælling. Det betyder, kort fortalt, at vi lever historier (2004: 84). Men i stedet for at se narrativer blot som konventionel, sproglig historiefortælling, trækker hun på den aristoteliske tradition, hvor historiefortælling knyttes til underliggende æstetiske

Et centralt element i samtalerne er den meget positive måde, hvorpå de ældre beboere fremstiller deres fællesskab. Konflikter bliver minutiøst siet fra, og dårlighed får en livsbekræftende vinkel. Kirsten fortalte om sin nabo, Bodil: ”Bodil går til varmtvandsgymnastik hver morgen. Og så maler hun. Men, som du ved, så har hun har svær gigt, og hun kan kun lige akkurat holde på penslen. Men hun siger, at når hun maler, så forsvinder hendes smerter fuldstændigt. Og når hun ligger i vandet, så er hun simpelthen så glad”. I et tidligere interview, jeg foretog med Bodil, erkendte hun, at hun havde ondt i fingrene og i albuerne: ”Ja, det betyder, at jeg ikke skal ud og spille badminton. Men der er masser af ting, jeg kan lave. Og så er det jo derfor (på grund af gigten), at jeg har opdaget svømning. Og vi er så mange, der svømmer sammen mange gange om ugen. Så ofte vi kan komme til det faktisk.” Denne beretning er et eksempel på, hvordan de interviewede vinkler deres historier: selvom historierne ofte omhandler sygdom og forskellige former for fysisk ubehag, så bliver dårligdommene anvendt som et springbræt til at berette om, hvordan personen *ikke* er styret af smerter.

Historien, som den forstås inden for narrativitets-teorien, er den form, hvori livet erfaring genfortælles, og hvori begivenheder præsenteres som meningsfulde og sammenhængende (Good 1994: 139). Her spiller plottet en vigtig rolle. Plottet er det, der opstår, når historiens dele arrangeres på en sådan måde, at der skabes pointer. Med andre ord, virkelighedselementer må enten accentueres eller udelades for at give historien retning (Mattingly 2004: 84). Igennem de fortællinger, beboerne på Sommerhøjen skaber, fremstiller de hinanden som handlende aktører. Narrativitet er altså en historie, vi fortæller til os selv og hinanden, og som bliver så intimt forbundet med vores selvforståelse, at vi ikke

kan skelne imellem, hvad der er offentlig repræsentation, og hvad der er privat – det levede liv lader sig ikke adskille fra det fortalte liv (Bruner 1987: 13, Cornejo 2008: 173).

Hos de ældre på Sommerhøjen, handler narrativet ikke blot om at skabe abstrakt mening eller at påvirke handlinger i en bestemt retning: historiefortælling er i sig selv en handling, et praktisk engagement, der ikke kan adskilles fundamentalt fra andre aktiviteter i verden. Det betyder, at ”aktivitet” både er handling, samtidig med, at det er en fortælling *om* handling. Det viser citatet, hvor Tom fortæller om de to cykler. Deres aktivitet bliver til en fortælling om, hvad man kan gøre, på trods af ens høje alder. Igennem denne historie reevaluerer Tom sin forståelse af sig selv som ældre.

Narrativitets-teorien gengiver et billede af mennesket som først og fremmest et tænkende, moralsk og meningsskabende væsen. Men det interessante ved de ældre beboeres brug af aktiviteter på Sommerhøjen er, at disse jo netop ikke kan afgrænses til meningskabelse: aktiviteter er værktøjer til at skabe sammenhold, individuel autonomi og sundere kroppe. Derfor kan narrativitets-teorien ikke stå alene, da den mangler en grundlæggende indsigt i den måde, hvorpå mennesker også i høj grad har en praktisk tilgang til verden – en tilgang der går forud for mening, repræsentation og abstraktion. Denne indsigt leverer den tyske filosof Martin Heidegger (1962). Han argumenterer for, at vi mennesker, under normale omstændigheder, ikke reflekterer over de genstande og værktøjer, vi anvender: vores tilgang til verden er almindeligvis *praktisk*. Heidegger bryder derved med den filosofiske tradition, der har yndet at forstå mennesket som først og fremmest et tænkende og begrebsliggende væsen. Når vi eksempelvis anvender et værktøj, skriver Heidegger, tænker vi

Der er en sammenhæng mellem forskellige typer historiefortælling, som man finder blandt beboerne i boligområdet Sommerhøjen i Midtjylland, og den høje grad af ”aktivitet” der udspiller sig i hverdagslivet. Artiklen viser, hvorledes seniorboliger – som et særligt intersubjektivt rum – kan skabe grobund for kollektive fortællinger, der opretholder modsatrettede skandinaviske værdier omkring individuel autonomi og fællesskab. Omdrejningspunktet for fællesskabet er altså en særlig historiefortælling, der er med til at motivere en aktiv hverdag blandt beboerne. I artiklen argumenteres der for, at denne aktivitet er beboernes forsøg på at omdefinere, hvad det vil sige at være et ældre menneske.

Henrik Hvenegaard Mikkelsen er post doc ved Institut for Antropologi, Københavns Universitet. Han er en del af Center for Sund Aldring, hvor han forsker i social isolation.

ikke over værktøjets beskaffenhed; i stedet er værktøjet ganske enkelt "vedhåndenværende" (*zuhandensein*). Eksempelvis er en person i stand til at anvende en cykel, uden at kunne forklare præcis, hvordan man cykler. I mødet mellem narrativitetsteorien og Heideggers fænomenologi kan man forstå, hvordan det vedhåndenværende og præ-refleksive kobles til vores livsverden, dvs. den verden, vi tager for givet, og som giver mening for os i kontekst af de hand-

Det at blive betragtet som en fuldbyrden voksen person handler altså både om, at man bor i sit eget hjem, og at man kan klare sig selv i hverdagen, samtidig med, at man indgår i fællesskaber udgjort af jævnbyrdige individer (Ekman 1991). Derved kan det at forlade sit hjem for at flytte på plejehjem indebære to relaterede traumer: på den ene side opgiver man sit hus og den status, der knytter sig til det at bo i sit eget hjem; og samtidig bliver man

han fortsat knoklede meget; eksempelvis var det en krævende opgave at planlægge interview-aftaler med ham, da han havde meget travlt. Hertil svarede han: "Der er jo stor forskel på at knokle i grisestalden og så springe op på en cykel". Tom giver derved udtryk for, at der er en fundamental forskel på det arbejde, han tidligere havde været beskæftiget med, og de aktiviteter han bruger tid på i dag. Da jeg spurgte ham, hvordan "aktivitet" skulle forstås, svarede han prompte: "Det er det, man laver, når man ikke skal tænke på andre end sig selv". Denne form for selvcentrerethed var dog ikke forbundet med skam – i stedet så Tom det som belønningen for mange års selvopofrelse over for sin familie.

Størstedelen af de ældre beboere giver udtryk for, at de først sent i livet har opdaget aktivitet – dvs. beskæftigelser, der ikke har andet for øje end at skabe fysisk, psykisk og social velvære. Tidligere havde de været *produktive* – de havde "knoklet". At være produktiv bliver forstået som at udføre en funktion på en arbejdsplads eller at få børn, imens aktivitet primært var rettet mod én selv. Overgangen fra "produktivitet" til "aktivitet" blev således en del af deres narrative selvbiografi (Bruner 1987: 11). Narrativet er fortællerens forsøg på at tilføje orden i det, der ellers kunne forekomme usammenhængende – et forsøg på at skabe kontinuitet imellem fortid, nutid og fremtid. Det betyder dog ikke, at man kan konstruere et plot efter forgodtbefindende. Når man tillægger begivenheder en narrativ orden, vil man både trække på – og forsøge at handle i overensstemmelse med – det repertoire, som er vedhåndenværende inden for en given social og kulturel kontekst (Tjørnhøj-Thomsen 1999: 75, Vila 1997: 148). Filosofen Roland Barthes (1982: 293) skriver, at narrativet repræsenterer et sprogligt net, der udgøres af de diskurser, som sætter begrænsninger for, hvad der kan siges.

De ældre mennesker på Sommerhøjen ser ikke deres aktiviteter som knokleri, men derimod som en måde at udfolde sig selv efter mange års selvopofrelse.

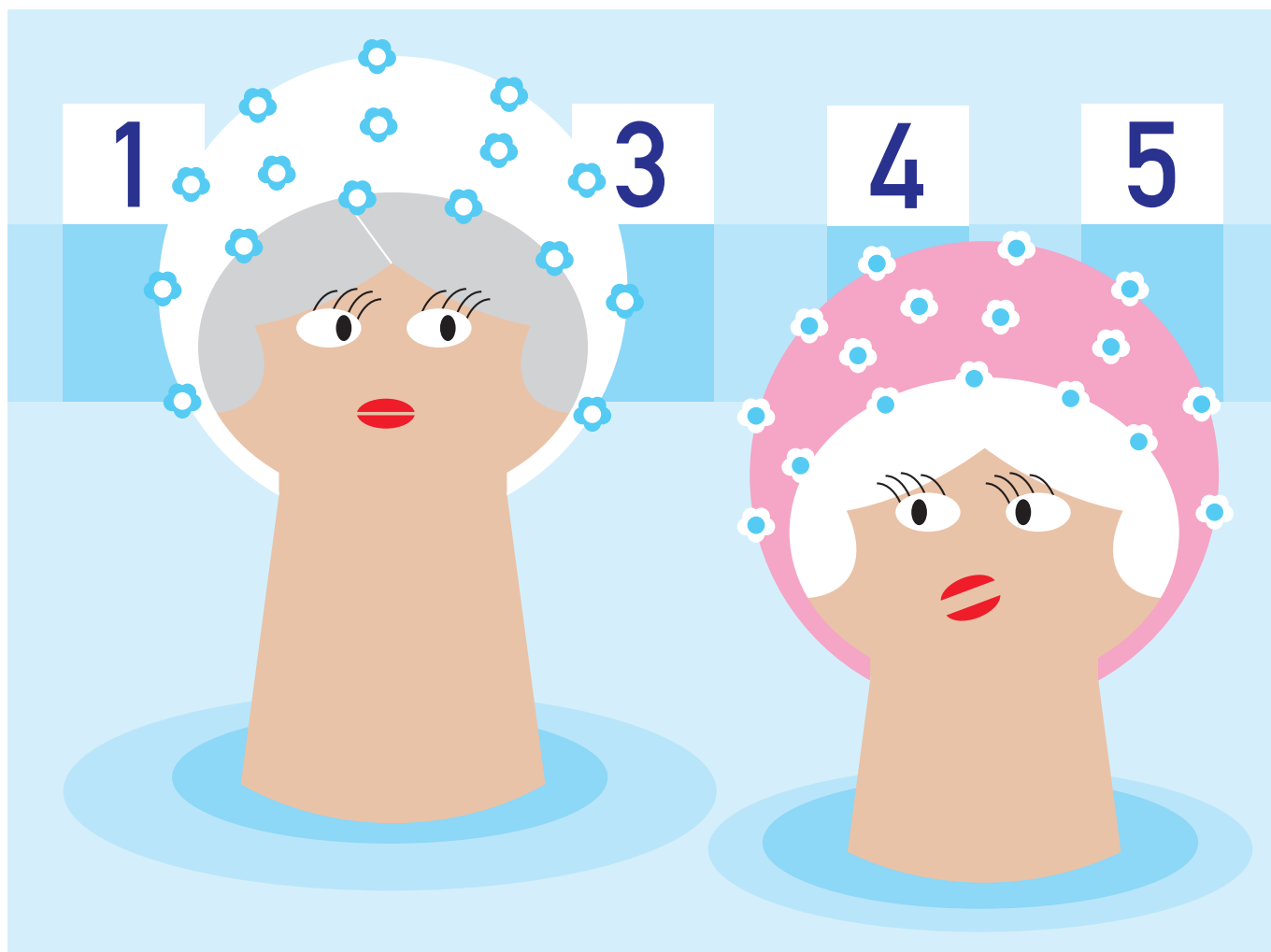
linger, vi udfører (Zahavi 2007: 30). Den kollektive historiefortælling, der foregår på Sommerhøjen, kan derved anses for at være en social handling, der netop har en vedhåndenværende karakter. Historierne er praktiske værktøjer, der anvendes til at skabe aktivitet. Men samtidig bliver aktiviteterne på Sommerhøjen del af den fortælling, de ældre beboere fortæller om sig selv – en fortælling, der forener særlige værdier om individuel autonomi og fællesskab.

De produktive og de aktive

Den norske antropolog Marianne Gullestad skriver, at individets autonomi i Skandinavien er stærkt knyttet til hjemmet: det at bo i eget hus er udtryk for uafhængighed (Gullestad 1992). Men samtidig, må man tilføje, er individuel autonomi i Skandinavien et særligt liberalt ideal, der udspiller sig indenfor rammer af egalitær samhørighed (Krøijer & Sjørsløv 2011: 92).

underlagt en forvaltning, der i manges øjne virker umyndiggørende. På Sommerhøjen giver de ældre udtryk for, at de sætter stor pris på at kunne bo i eget hus og under vores samtaler tilføjede de jævnligt, at de havde ondt af de ældre mennesker, der "sød" på plejehjem. Derudover kan de på Sommerhøjen i højere grad end tidligere i deres liv forene autonomi med det at indgå i fællesskaber. Tom forklarede mig: "Jeg er tidligere landmand og har arbejdet hele livet. Jeg *knoklede*, allerede fra jeg var en lille knægt. Man skulle bare se at blive voksen. Jeg skulle ellers bare tjene penge! Og sådan synes jeg egentlig, det har været hele vejen. Jeg fik jo mit eget hus, da jeg var meget yngre end dig. Men det var også hårdt! Men *her* har jeg det godt. Jeg har længe sagt til folk, at vi fandt ungdommen, da vi flyttede i seniorbolig".

"Ungdom" for Tom er altså præget af, at man ikke "knokler". Jeg påpegede over for Tom, at det fra mit perspektiv så ud til, at

Mange af de interviewede er plagede af smerter, men bruger historierne om smerter til at vise hvordan de ikke lader sig styre af dem: Gigt kan få dig til at droppe badminton, men også få dig til at opdage svømning.

Pointen er ifølge Barthes, at sproglig formidling og forståelse begrænses kulturelt; historiefortælling er en type offentlig performativitet, der foregår på en scene, men denne scene bestemmer i vid udstrækning, hvordan historien udfolder sig. Man kan altså på den ene side sige, at historier om alderdom er foranderlige; de tilpasses til de kulturelle kontekster, historiske epoker og mikro-sociale sammenhænge, hvori de fortælles [Cruikshank 1998]. Men samtidig begrænses historierne udformning af disse sammenhænge.

Historierne, som jeg tidligere har foreslået, er værktøjer, der tilpasser sig en given situation. Men som Heidegger bemærkede, er værktøjet noget, vi anvender ureflekteret. Det der karakteriserer historie-fortællingen på Sommerhøjen er dog, at fortællingerne er ledsaget af megen refleksion. Denne type refleksion,

siger Heidegger, opstår, idet værktøjet går i stykker, eller der opstår en form for sammenbrud. I de følgende vil vi se, at sammenbruddet, der er en vigtig del af de ældre beboeres erfaringsverden, skaber refleksion om vigtigheden af aktivitet. Derved er sammenbruddet altså det, der konstant bekræfter aktivitet som en central værdi i de ældre beboeres fællesskab.

"At flytte på plejehjem"

Tæt ved Sommerhøjen 300 meter nede ad vejen, ligger Egelund Lokalcenter, som områdets ældre besøger for at deltage i aktiviteter og spise i kantinen. Indgangen til centeret fører ind til den moderne toetagers hovedbygning, hvor man finder aktivitetsrummene, kantinen og personalekontorerne. Spredt ud fra hovedbygningen ligger beboelsesaftnitterne, hvor de 40 permanente beboere har deres værelser.

Beboerne på lokalcenteret har brug for hjælp til alle daglige gøremål. Lokalcenteret var ofte et emne i mine samtaler med grupper af ældre beboere på Sommerhøjen. Eksempelvis sagde Torben, der havde boet på Sommerhøjen, siden husene blev bygget i 1999, til sin nabo, Tove: "At flytte på plejehjem? Det er noget af det mest sørgelige overhovedet! Man kommer ind på sådan et sted, og så sidder de gamle rundt omkring i de mørke kroge. Der sidder én dér, og der sidder én dér, og der sidder én dér. Og de bliver bare ringere og ringere." Tove gav Torben ret og rystede på hovedet. Hun vendte sig mod mig og sagde: "Ja, det er da trist! Men der kommer jo et tidspunkt, hvor man bare ikke kan følge med længere. Og så ender man jo dér... Sidste station inden et-værelses med låg." Det fik Torben til at grine højt.

Det er slående, at de ældre beboere er

ligeså negativt stemt over for tanken om at flytte til Egelund, som de er positive over for fællesskabet på Sommerhøjen. Jeg hørte adskillige udtalelser som: "At komme på plejehjem er den endelige alderdom", eller: "Dér venter man bare på, at det slutter". Der hersker altså en udbredt forestilling om, at lokalcenteret – dvs. plejehjemmet – er et sted, hvor der ikke er plads til, at individet kan udvikle sig; det er antitesen til livskvalitet og individuel autonomi. Men på trods af, at Egelund blev gjort til et skræmmebillede – en kold modsætning til Sommerhøjens varme fællesskab – er Egelund samtidig et vigtigt socialt element i de ældre menneskers hverdag. Alle beboere på Sommerhøjen benytter sig af de mange aktiviteter, som Egelund tilbyder: højskoledage, fysioterapi, EDB-kurser, etc. Desuden er der fredagscafé, og der bliver arrangeret en årlig kabaret. Den daglige gang på lokalcenteret betyder, at Sommerhøj-beboerne dagligt konfronteres med andre former for aldring, der skaber en konstant refleksion over dem selv som ældre mennesker. At det er "aktivitet", der adskiller Sommerhøj-beboerne fra beboerne på Egelund, blev indfanget af Torben i følgende sætning: "Når man ikke længere holder sig i gang, når man ikke længere deltager i de her aktiviteter, som vi har her, jamen, så er det *slut!*"

Denne særlige refleksion og pessimisme, der opstår i mødet med Egelund, kan belyses ved at vende tilbage til Heidegger. Hans fænomenologi er ofte blevet anvendt til at forstå, hvordan vores forståelse udspringer af vores praktiske beskæftigelse, snarere end ud fra distanceret og abstrakt tænkning. Det betyder, at verden erfares forskelligt, afhængig af hvilke aktiviteter, vi beskæftiger os med.

Helt centralt i hans begrebsapparat er idéen om mennesket som "væren-i-verden", hvilket refererer til menneskers praktiske involvering i verden, hvor gen-

stande bliver til værktøjer, der tillader os at udføre bestemte projekter. Heidegger bruger eksemplet med tømmeren, der anvender en hammer: når han hamrer, så er hammeren vedhåndenværende; den tillader dig at udføre en bestemt type arbejde, uden at man nødvendigvis teoretiserer over hammerens beskaffenhed, dvs. uden at man reflekterer over, hvad hammeren består af. Det er først, når hammeren

Det nærliggende plejehjem fungerer som modsætningen til Sommerhøjen – på plejehjemmet ophører autonomien, og den endelige alderdom begynder

brækker, eller når man af en eller anden grund ikke kan bruge den, at hammeren "træder frem" i en fænomenologisk forstand: den optræder pludselig løsrevet fra en praksis-sammenhæng og man bliver bevidst om hammeren, som en genstand-i-sig-selv. I det øjeblik – i sammenbruddet – er hammeren mere end blot et objekt, der refererer til noget andet, eksempelvis til den opgave, tømmeren havde planlagt at udføre (Heidegger 1962: 200). Når vi reflekterer over værktøjet, så går den fra at være "vedhåndenværende" til at blive "forhåndenværende" (vorhandensein).

Denne type sammenbrud bliver beboerne på Sommerhøjen konstant konfronteret med. Ud over at de fysisk oplever udfordringer i forhold til deres deltagelse i ak-

tiviteter, repræsenterer Egelund samtidig det sted, hvor historierne om aktivitet ikke længere kan fortælles. Men det er netop på grund af disse konstante sammenbrud, at de ældre beboere i fællesskab kan opretholde en kollektiv, kontinuerlig refleksion over vigtigheden af "at holde sig i gang".

Autonomi i fællesskab

Socialforskningen har længe påpeget, at vi Vesten har en særlig, kronologisk forståelse af tid (Gubrium et al 1994), og at denne særegne form for "temporalitet" har stor indflydelse på, hvordan vi oplever aldring: inden for et verdensbillede, hvor tid er unilinært fremadskridende, hvor livsforløbet bliver forstået som en ordnet, kronologisk progression (Meyer 1986). Ofte vil den enkelte person dog mene, at denne type modeller ikke kan overføres på ens eget levede liv; set fra vores eget synspunkt kan vores liv forekomme langt mindre forudsigelige og lineære, end de kulturelle idealer dikterer. Udfordringen for socialforskningen er således at udvikle forståelser af aldring, der på den ene side sætter fokus på menneskers forestillinger om, hvad alderdom er, og på den anden side samtidig anerkender, at mennesker bevæger sig igennem livet på forskellige måder. I forsøget på at møde denne udfordring foreslår sociologen Cheryl Laz (1998), at vi bør forstå alder som en *handling*; hun konstaterer, at alder, ud over at være et biologisk fænomen, er noget, vi *gør* (jf. West og Zimmermans 1987). Derved slutter hun, at alder formes og får mening igennem sociale handlinger og interaktion. Sådanne tanker har haft indvirkning på udformning af denne artikel, hvori jeg har forsøgt at forstå historiefortælling som en aktivitet, der gennemsyrrer livet på Sommerhøjen; en aktivitet, der omhandler bestemte typer aldring.

Det er dog tydeligt, at ikke alle historier

kan fortælles om alderdom – ikke alle historier er *vedhåndenværende*, dvs. frit tilgængelige værktøjer. Beboerne på Sommerhøjen arbejder på at skabe en, for dem, mere gunstig fortælling om, hvad alderdom kan være. Det betyder dog ikke, at de frit kan definere en identitet, der radikalt bryder med herskende forestillinger om alderdom. Deres historie om aktivitet bliver eksempelvis konstrueret som modsætning til det at være produktiv. Derved gengiver de ældre en dominerende - og stigmatiserende - forestilling om, hvad alderdom betyder. Ikke desto mindre lykkes det de ældre at bibeholde en kollektiv fortælling om dem selv som "aktive", hvilket ikke blot er udtryk for en særlig idé om alderdom: historierne er i sig selv en praksis, en *aktivitet*. Historien bliver til et imperativ om at engagere sig i fællesskabet på Sommerhøjen og derved undgå den umyndiggørelse, de forbinder med livet på Egelund. Men det fællesskab bliver samtidig af beboerne selv forbundet til det faktum, at de alle bor i egne huse, hvilket opretholder en høj grad af individuel autonomi. Selvom kombinationen af individuel autonomi og fællesskab kan forekomme paradoksalt, så viser beboerne på Sommerhøjen, hvordan disse to kategorier netop knytter sig til hinanden. Som en særlig boform muliggør seniorboligerne ved Sommerhøjen individuel autonomi og skaber muligheden for, at denne autonomi kan deles med andre. "Aktivitet" kan derved forstås som det fortællerum, hvori de ældre beboere opretholder selvstændighed og fællesskab.

Referencer

- Barthes, R. (1982) *A Barthes Reader*. London: Cape.
- Bruner, J. (1987) Life as narrative. *Social Research*, vol. 54, part 1. Pp. 11-32.
- Cornejo, C. (2008) Intersubjectivity as co-phenomenology: from the holism of meaning to the-being-in-the-world-with-others. *Integrative Psychological and Behavioural Science*, vol. 42, part. 2. Pp. 171-178.
- Cruikshank, J. (1998) *The social life of stories: narrative and knowledge in the Yukon Territory*. Omaha: University of Nebraska Press.
- Dreyfus, H. L. (1991) *Being in the world: a commentary on Heidegger's Being and Time, division 1*. Cambridge: The MIT press.
- Good, B. (1994) *Medicine, rationality, and experience: an anthropological perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gubrium, J. F., Holstein J, & Buckholdt D. R. (1994) *Constructing the Life Course*. Dix Hills, NY: General Hall.
- Gullestad, M. (1992) *The Art of Social Relations: Essays on Culture, Social Action and Everyday Life in Modern Norway*. Oslo: Scandinavian University Press.
- Heidegger, M. (1962) *Being and time*. New-York: Harper&Row.
- Jackson, M. (1996) Introduction: Phenomenology, radical empiricism, and anthropological critique. I: Jackson, M. (ed.). *Things as they are: new directions in phenomenological anthropology*. Bloomington: Indiana University Press. Pp. 2-50.
- Krøijer, S. & Sjørnlsev, I. (2011) Autonomy and the Spaciousness of the Social in Denmark: The Conflict between Ungdomshuset and Faderhuset. *Social Analysis*, vol. 55, part 2. Pp. 84-105.
- Laz. C. (1998) Act your Age. *Sociological Forum*, vol. 13. Pp. 85-113.
- Mattingley, C. (2004) *Healing Dramas and Clinical Plots: the Narrative Structure of Experience*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Meyer, J. W. (1986) The self and the life course. I: Sørensen, Å., Weinert, F.E. and Sherrod, L. (eds.). *Human development and the life course: multidisciplinary perspectives*. Hillsdale, NJ.: Lawrence Erlbaum Associates. Pp. 199-216.
- Tjørnhøj-Thomsen, T. (1999) Det føles ikke-mandigt på en måde: mænd og infertilitet. *Kvinder, køn og forskning*, vol. 8, part 3. Pp. 71-89.
- Vila, P. (1997) Narrative identities: the Employment of the Mexican on the US-Mexican Border. *The Sociological Quarterly*, vol. 38, part 1. Pp. 147-183.
- West, C. & Zimmerman, D. H. (1987) Doing gender. *Gender & Society*, vol. 1. Pp. 125-151.
- Zahavi, D. (2007) Self and other: the limits of narrative understanding. I: Hutto, D. (ed.). *Narrative and understanding persons*. Cambridge: Cambridge University Press. Pp. 179-201.